

Odpověď Ministerstva zdravotnictví na žádost o informaci dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Dne 28. června 2023 byla Ministerstvu zdravotnictví (MZ) doručena Vaše žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (InfZ), evidovaná pod č. j.: xxx, kterou jste požádal o následující informace: *která ustanovení právních předpisů v gesci povinného subjektu upravují oblast ošetrovatelského postupu podávání léčivých přípravků všeobecnou sestrou ve směně v rámci výkonu zdravotních služeb v pobytové odlehčovací službě a dále, která ustanovení právních předpisů zakazují všeobecné sestře předpřipravit dopředu léčivé přípravky do dalších navazujících směn, např. (po-so).*

K Vaší žádosti sděluji:

Postupy podávání léků nejsou žádným právním předpisem stanoveny. Ministerstvo zdravotnictví za účelem zavedení systému zvyšování kvality a bezpečí vydává ve Věstníku ministerstva národní ošetrovatelské postupy, kterými upravuje problematiku aplikace teoretických znalostí i praktických dovedností v jednotlivých specifických oblastech poskytování ošetrovatelské péče v praxi. Národní ošetrovatelské postupy jsou popsány minimálními postupy, jimiž lze monitorovat jednotlivá kritéria, strukturu, proces a výsledek poskytované zdravotní péče a slouží jako nástroj k posuzování úrovně péče.

Tímto si Vás dovoluji odkázat na příslušný národní ošetrovatelský postup – viz <https://www.mzcr.cz/narodni-oseetrovatelske-postupy/>.

Za bezpečný je z pohledu kvality považován takový postup, kdy sestra připravuje léčiva z originální preskripce, bezprostředně před podáním, podá je správnému, dobře identifikovatelnému pacientovi a podání každé jednotlivé dávky průkazně zaznamená ve zdravotnické dokumentaci.

Problematika podávání léčiv v sociálních službách je v posledních letech opakovaně námětem různých debat, jejichž hlavním důvodem jsou zejména úhrady této služby. Podávání léčivých přípravků je zdravotním výkonem ve smyslu zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o zdravotních službách). Pro podávání léčiv je, dle vyhl. č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, odborně způsobilá všeobecná sestra - § 4, dále praktická sestra - § 4a a dětská sestra - § 4b.

Podávání léčiv je přípustné zásadně přímo u pacienta/klienta, z originálního balení, a je spojené s přímou kontrolou pacienta/klienta ohledně užití léčiva a zápisem do zdravotnické dokumentace. Tento postup je standardní a vyučuje se na všech typech zdravotnických škol, kde se vzdělávají všeobecné sestry. Je přípustný ještě postup, kdy si všeobecná sestra připraví v přípravně (sesterna nebo ošetřovna) léky do zásobníku a bezprostředně potom je roznese jednotlivým klientům, poté proveden zápis do dokumentace. Příprava léků do zásobníku je však možná v zásadě jenom u léčiv v pevné formě, u kapek, roztoků apod. již nastává problém. Příprava léků do zásobníků na týden se provádí pouze na výslovné přání klienta a se souhlasem jeho ošetřujícího lékaře (lékař posoudí soběstačnost klienta v této oblasti a zapíše svůj souhlas nebo nesouhlas s tímto režimem do zdravotnické dokumentace). Takových klientů je ale ve většině pobytových sociálních služeb velmi málo. Obecně lze říci, že nemůže-li klient pobytové sociální služby vzhledem ke svému celkovému zdravotnímu stavu bezpečně a naprosto samostatně užívat lékařem předepsané léčivé přípravky, musí mu je podávat nebo mu přitom pomáhat odborně způsobilý zdravotnický pracovník, jak již bylo popsáno výše.

Hlavní zásadou podávání léčiv je, že kdo léčivo k podání připravuje, ten je i podává, zapisuje jeho podání do dokumentace a kontroluje jeho užití, případně řeší vzniklé komplikace (klient léky odmítá, má nežádoucí reakce apod.). Je třeba mít na paměti, že všeobecná sestra na sebe provedením výkonu přebírá veškerou odpovědnost i za přípravu, která výkonu předchází. V případě, že všeobecná sestra svěří podání léčiv pracovníkovi, který k tomu není odborně způsobilý (jinému pracovníkovi pobytové sociální služby, pečovateli apod.), je zodpovědná ona, a navíc se dopouští porušení pravidel ve smyslu nedodržení správného postupu. Nejde tedy „pouze“ o samotné podání léčiva, ale především o nutné souvislosti tohoto výkonu, znalost zdravotního stavu pacienta/klienta, znalost léčivého přípravku, posouzení případných nežádoucích účinků atd. K tomu je potřeba odborné kvalifikace – viz výše.

Přestože poskytovatelé sociálních služeb poskytují dle §11 písm. b) zákona o zdravotních službách zdravotní služby bez nutnosti získat oprávnění k jejich poskytování neznamená to, že by se na poskytování zdravotní péče všeobecnými sestrami v sociálních službách nevztahovala ostatní ustanovení zákona o zdravotních službách. Zejména se to týká práva pacienta na poskytování zdravotních služeb na náležité odborné úrovni a výhradně prostřednictvím zdravotnických pracovníků, kteří k tomu mají odbornou nebo specializovanou způsobilost. Každý zdravotnický pracovník musí v rámci vykonávání svého povolání dodržovat standardní postupy.